

Indra Struyven

Het prachtig geïllustreerde boek *Lichtgevoelig. Psychiaters Patiënten Portretten* laat je meekijken door de lens van de psychiatrische fotografie uit het verleden en het heden. Hoe mensen met psychisch lijden in beeld worden gebracht, is sinds de prille ontwikkeling van de fotografie – halverwege de 19^e eeuw – sterk geëvolueerd.

“Aanvankelijk maakten psychiaters

Sprekende beelden

Kan fotografie het stigma waarmee mensen met een psychische aandoening kampen, helpen afbrokkelen? Psychiaters Pascal Sienaert, auteur van het boek *Lichtgevoelig*, is hoopvol. – Door **An Swerts**

gebruik van de nieuwe technologie om psychiatrische aandoeningen beter te kunnen bestuderen en documenteren”, vertelt auteur Pascal Sienaert, die behalve psychiater ook een begenadigd fotograaf is. “Wereldberoemd zijn de foto’s, uit het boek *Nouvelle Iconographie*, van vrouwelijke psychiatrische patiënten in het Parijse Salpêtrière-ziekenhuis, die de verschillende stadia van hysterische aanvallen etaleren.” Na de Tweede Wereldoorlog evolueerde de psychiatrische fotografie van klinisch instrument naar een instrument van de antipsychiatrische beweging om wantoestanden in ‘de gestichten’ aan de kaak te stellen.

Herkenning

Vandaag wordt de psychiatrische fotografie meer dan ooit als kunstvorm beoefend. De focus ligt veelal op de unieke identiteit, de waardigheid en de kwetsbaarheid van de persoon voor de lens. En dat stemt Sienaert hoopvol in de strijd tegen het psychiatrisch stigma.

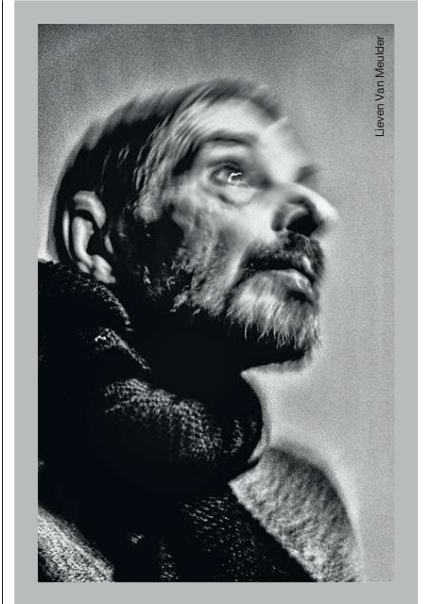
“Bij werken van fotografe Indra Struyven bijvoorbeeld sta je oog in oog met medemensen met wie je je kunt identificeren”, verduidelijkt Sienaert. “Ook al zie je tegelijk tekens van hun psychisch lijden, zoals een aparte blik of houding, die hen wat anders maakt.”

“Fotografe Annaleen Louwes probeert je oog zelfs *exclusief* te laten vallen op wat niet anders is en wat je dus bij jezelf herkent – een gewone kwetsbaarheid bijvoorbeeld. Op die manier steekt ze ook patiënten zonder uiterlijke tekens van hun psychische aandoening een hart onder de riem.”

Open vizier

“Als ik nog een laatste voorbeeld mag geven van fotografisch werk dat het psychiatrisch stigma helpt te verminderen, vernoem ik graag dat van Lieven Van Meulder. Hij maakt, zoals coauteur Erik Thys het treffend verwoordt, ‘ware portretten van de geest’. Ze nodigen je uit om niet met een klasserend maar een zorgvuldig observerend oog naar mensen met psychisch lijden te kijken.”

“Het werk van al deze en andere getalenteerde fotografen weerspiegelt duidelijk dat ze de personen voor hun lens ook echt

Lieven Van Meulder

als méns ontmoeten”, besluit Sienaert. “En precies daarom zetten hun portretten je ertoe aan zelf ook ongedwongen en met een open vizier naar mensen met psychisch lijden te kijken. Slaag je daarin, dan zwakt het psychiatrische stigma als vanzelf af. Want zoals coauteur Kirsten Catthoor het accuraat verwoordt, ligt dat stigma in de eerste plaats *in the eye of the beholder*.” ■

Lichtgevoelig. Psychiaters Patiënten Portretten is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie (2015), 111 blz., ISBN 9789057791475). Tegen 28,50 euro te bestellen via info@vvpnl.be of bij de reguliere boekhandel.